

Waldemar Zieliński
ZPAF Bystrzyca Kłodzka

Eva Siao – chińska fotografka z Łądko-Zdroju
Eva Siao – Chinese photographer from Łądek-Zdrój

Streszczenie

Eva Sandberg urodziła się 8 XI 1911 r. we Wrocławiu jako córka lekarza neurologa doktora Richarda Sandberga. W 1896 r. doktorzy S. Landsberg i Richard Sandberg kupili od fotografa Paula Voelkela dom zdrojowy Thalheim w Łądko-Zdroju i ordynowali tam przez wiele lat. Dzieciństwo Evy upłynęło w Łądko-Zdroju w willi Thalheim (obecnie willa Janina). Jej brat Herbert wyjechał do Szwecji, gdzie został uznanym dyrygentem i kompozytorem. Ich matka w 1923 r. w wyniku inflacji straciła pieniądze. Z fotografowania, które do tej pory traktowała jako hobby, uczyniła profesję. Robiła zdjęcia kuracjom i z tego się utrzymywali. Eva zapewne wtedy zainteresowała się fotografią. W 1929 r. matka umarła na serce. Na początku lat 30. Eva podjęła studia fotograficzne w Monachium. W związku z sytuacją polityczną w Niemczech (dojście nazistów do władzy) postanowiła wyjechać do brata, do Szwecji, a stamtąd, ponieważ sympatyzowała z komunistami, do Związku Radzieckiego. Była tam sekretarką pisarza Izaaka Babla. W 1934 r. wyjechała z Bablem do domu pracy twórczej w Gruzji. Tam poznała swojego przyszłego męża, młodego komunistę, chińskiego pisarza i tłumacza Emi Siao (właściwie Xiao San), który był bliskim współpracownikiem Mao Tse-tunga. Pobrali się w 1935 r. w Związku Radzieckim. Po wyjeździe do Chin pracowała jako fotoreporterka. Była świadkiem narodzin komunistycznych Chin. Jej życie jako profesjonalnego fotografa rozpoczęło się po 1949 r. W 1950 r. dostała pracę w agencji Xinhua. W 1951 r. z rodziną wyjechała na dwa lata do

Pragi. Pracowała dla radzieckiej agencji prasowej TASS. W latach 1958–1964 pracowała dla radiofonii i telewizji NRD. Zyskała obywatelstwo ChRL w 1964 r., ale utrzymywała kontakty ze swoimi europejskimi przyjaciółmi. Zachód poznawał chiński komunizm głównie dzięki jej zdjęciom. Pokazywała ulice, place, pałace, operę pekińską, dzieci, ludzi przy pracy. Kontakty ze światem zachodnim przyplaciła wraz z mężem więzieniem w okresie rewolucji kulturalnej. Małżonkowie Siao zostali aresztowani w czerwcu 1967 r. Pozostawali w izolacji do 1974 r. W 1979 r. zrehabilitowano ich. Eva Siao zmarła 29 XI 2001 r. w Pekinie. Grób jej i męża znajduje się na cmentarzu Babaoshan Revolutionary (Bohaterów Rewolucji) w Pekinie. Zostawiła po sobie ponad 10 000 zdjęć z Chin. Jej prace zakupiło Muzeum Ludwiga w Kolonii i Moderna Museet w Sztokholmie.

Słowa kluczowe: Chiny, chiński komunizm, Eva Sandberg, Eva Siao, historia fotografii, Łądek-Zdrój, Pekin, rewolucja kulturalna, Wrocław

Eva Carola Beatrix Sandberg urodziła się 8 XI 1911 r. we Wrocławiu¹ jako córka lekarza neurologa doktora Richarda Sandberga (ur. 15 III 1861 r. we Wrocławiu, zm. 26 X 1912 r., syna żydowskiego kupca Louisa Sandberga i jego żony Caroliny) i jego żony Franziski z domu Rosenthal (pobrali się 1 XII 1896 r.). Bratem Evy był dyrygent i kompozytor ze Sztokholmu Herbert Ludwig Sandberg (ur. 26 II 1902 r. we Wrocławiu², zm. 7 I 1966 r. w Danderyd). Richard Sandberg praktykował jako psychiatrę w Lubiążu³. W 1896 r. doktorzy S. Landsberg i Richard Sandberg kupili od fotografa Paula Voelkela⁴ dom zdrojowy Thalheim w Łą-

¹ APWr, USC we Wrocławiu IV, Urodzenia 1911, nr 2717.

² APWr, USC we Wrocławiu IV, Urodzenia 1902, nr 521.

³ Richard Sandberg studiował medycynę we Wrocławiu i Berlinie. Doktorat obronił w 1887 r. we Wrocławiu. Od 1890 r. pracował jako lekarz we Wrocławiu, a od 1894 r. jako lekarz wolontariusz w Lubiążu. Od 1896 r. do śmierci w 1912 r. pracował jako prywatny lekarz w Łądku-Zdroju. Napisał kilka artykułów, m.in.: *Der junge Friedrich Nietzsche*, „Berliner Tageblatt” 1896 (6 IV) i *Aus Nietzsches Leben und Schaffen*, „Die Zukunft”, Band 27 (1896) z 6 V 1899, s. 246–260 – wg Hartleb M., Wahl V., *Nietzsches do Verbleib Jenaer Krankenakte auf Wanderschaft Überlieferung, Benutzung und Verbleib*, „Weimar –Jena: Die große Stadt” 4/1 (2011) s. 57–87.

⁴ Właściciel firmy fotograficznej „E. Voelkel” miał zakłady w Nysie, Łądku-Zdroju, Wrocławiu i Żąbkowicach Śl. Jego syn Edwin Voelkel prowadził za-

ku-Zdroju i ordynowali tam przez wiele lat⁵. Dzieciństwo Evy upłynęło w Łądku-Zdroju w willi Thalheim (obecnie willa Janina). Na jej siódme urodziny do prezentu dołączono list: „Droga Evo, widziałem Twoje zdjęcie i zakochałem się w Tobie. Ponieważ jesteś jeszcze mała, poczekam, aż dorośniesz, aby pojąć Cię za żonę. Chiński Cesarz”. Ten żart zrobił siostrze starszy brat. Gdyby ktoś mu wtedy powiedział, że Eva wyjdzie za męża, co prawda nie za cesarza, ale za chińskiego towarzysza, nigdy by w to nie uwierzył⁶. Jej brat Herbert karierę muzyczną rozpoczął w 1919 r. w Operze Wrocławskiej. Wyjechał do Szwecji, gdzie w Sztokholmie w 1926 r. w Operze Królewskiej został dyrygentem, kapelmistrzem, także kompozytorem. Pozostał tam do końca swojej kariery⁷. Ich matka w 1923 r. w wyniku inflacji straciła pieniądze. Z fotografowania, traktowanego do tej pory jako hobby, uczyniła profesję. Robiła zdjęcia kuracjom. Z tego utrzymywała rodzinę, a Eva zapewne wtedy zainteresowała się fotografią. W 1929 r. matka umarła na serce. W latach 1929–1930 Eva uczyła się fotograficznego rzemiosła na rocznym kursie w Berliner Lette-Verein. Podjęła też studia w Instytucie Sztuki Filmowej w Monachium. W związku z sytuacją polityczną w Niemczech (dojście nazistów do władzy) postanowiła wyjechać do brata, do Szwecji. Trafiła tam do kręgów towarzyskich złożonych z syjonistów, antyfaszystów, socjalistów, anarchistów i komunistów. Przez cztery lata w Sztokholmie pracowała w fotograficznym atelier z poznaną tam rosyjską Żydówką Anną Riwkin-Brick⁸. W 1934 r. brat zrobił Evie cudowny prezent – zafundował podróż na miesiąc do ZSRR. Eva zachwyciła się porewolucyjną Moskwą. Poznała tam pisarza Izaaka Babla, który pomógł jej przedłużyć pobyt w ZSRR i zatrudnił jako swoją sekretarkę. Pod koniec tego samego roku wyjechała z Bablem do domu pracy twórczej dla pisarzy radzieckich w Gruzji. Tam poznała swojego kłód w Kłodzku.

⁵ Thalheim w 1922 r. od S. Landsberga odkupiło małżeństwo dr Eric Rosenheim i dr Gertruda Rosenheim-Hammerstein.

⁶ http://archiwum.rp.pl/artukul/274171_Z_Ladka_do_Mao.html (dostęp 10 I 2017 r.).

⁷ [https://en.wikipedia.org/wiki/Herbert_Sandberg_\(conductor\)&usq=ALkJrhh-DBd2WWNzSBtJBfcST47L-D8LTHg](https://en.wikipedia.org/wiki/Herbert_Sandberg_(conductor)&usq=ALkJrhh-DBd2WWNzSBtJBfcST47L-D8LTHg) (dostęp 10 I 2017 r.).

⁸ <http://www.fembio.org/biographie.php/frau/biographie/eva-siao/> (dostęp 10 I 2017 r.).

przyszłego męża, młodego komunistę, chińskiego początkującego pisarza i tłumacza Emi Siao (właściwie Xiao San, ur. 10 X 1896 r., zm. 4 II 1983 r. w Pekinie), który był bliskim współpracownikiem Mao Tse-tunga. Gdy się poznali, on miał 38 lat, a ona 23. Pomiędzy Evą a Emi wybuchła miłość. Eva zaczęła starać się o radzieckie obywatelstwo, ale było z tym sporo kłopotu. W 1935 r. pobrali się i zamieszkali w Moskwie. W 1937 r. Siao San został wezwany przez Mao do Yanan w Chinach, głównej kwatery chińskiej partyzantki komunistycznej (legendarna osada jaskiniowa). Eva została w Moskwie z ich pierwszym synem Lionem⁹. Mao zażądał, aby i ona przybyła do bazy sił komunistycznych. Wśród chińskich partyzantów urodził się jej drugi syn Wiktor (w domu zwany Witią)¹⁰. Eva miała zakaz fotografowania w Yanan. W tym czasie dochodziło między nią a mężem do nieporozumień, coś popsuło się w romantycznym małżeństwie. Eva zabrała dzieci i... wróciła do Moskwy przez Kazachstan (Szymkent) i Czerniowce na Ukrainie¹¹. W tym czasie w Chinach Emi po raz kolejny się ożenił¹². Po sześciu latach – Emi przyjechał do Moskwy i przeprowadził rodzinę do Chin. Para nie chciała już więcej się rozdzielać. W październiku 1950 r. w Pekinie urodził się najmłodszy syn Ewy, Xiao Heping. Po przyjeździe do Chin Eva pracowała jako fotoreporterka. Była świadkiem narodzin komunistycznych Chin. Rozpoczęło się jej życie jako profesjonalnego fotografa. W 1950 r. dostała pracę w agencji Xinhua. W ciągu następnych kilku lat dostarczała także zdjęcia do radzieckiej agencji TASS. Wkrótce potem, w kwietniu 1951 r., rodzina przeprowadziła się do Pragi na prawie dwa lata. Emi pracował tam

⁹ Właściwie Xiao Li'ang (ur. 1938).

¹⁰ Właściwie Xiao Weijia (ur. 1943).

¹¹ Musiała tam przetrwać w trudnych warunkach. Zarabiała trochę pieniędzy na fotografiach, w szkołach i przedszkolach, a także w kolchozach i przedsiębiorstwach, gdzie była wynagradzana jedzeniem.

¹² Eva była w kolejności jego trzecią z czterech żon. Poślubił swoją pierwszą żonę Tan Xuejun w wieku 18 lat w Changsha, swoim rodzinnym mieście (zmarła w 1922 r. po śmierci ich córki), W wieku 31 lat ożenił się z 25-letnią Rosjanką o imieniu Vassar we Władywostoku (i wkrótce się rozwiodł), trzecią żoną była Eva Sandberg, a po raz czwarty ożenił się z Gan Lu w październiku 1944 r. w Yanan (rozwidli się we wrześniu 1950 r.). Z Gan Lu Emi ma dwóch synów: Xiao Tieta (ur. 1946 r.) i Xiao Ganping.

jako sekretarz Chin w Światowej Radzie Pokoju. Eva pracowała w dziale propagandy i fotografowała wszystkie konferencje i kongresy tej organizacji. Latem 1953 r. rodzina wróciła do Pekinu. Od tamtego momentu Eva Siao fotografowała codzienne życie chińskiej stolicy. Używała starej leiki z wymiennymi obiektywami, a potem exakty. Poznała byłego cesarza Pu Yi, również go sfilmowała i sfotografowała. Motywy jej fotografii obejmowały zabytki kultury, takie jak Pałac Cesarski, kamienne rzeźby przy alei do grobowców Ming, rzemieślników, aktorów i śpiewaków opery pekińskiej. Fotografowała bez sztucznego światła, na materiałach czarno-białych. W ciągu następnych kilku lat Eva Siao podjęła się serii zadań, których wyniki zostały opublikowane w Pekinie i Berlinie wschodnim. Obejmowały one dwie książki o podróżach do Tybetu, których teksty zostały napisane przez wschodnioniemieckiego pisarza Haralda Hausera¹³. W latach 1958–1964 Eva Siao była także korespondentką radia i telewizji NRD, zrealizowała kilka filmów dokumentalnych.

Pod koniec lat pięćdziesiątych sytuacja polityczna w Chinach uległa zmianie. Kraj oddzielił się od obozu socjalistycznego i zdystansował od Związku Radzieckiego, którego obywatelem była Eva Siao od 1935 r. Małżeństwo Siao znalazło się na czarnej liście i próbowano przedstawić ich jako rewizjonistów i szpiegów ZSRR. Eva Siao doznała załamania nerwowego pod koniec 1962 r., po czym zapadła na depresję. Latem 1964 r. po raz pierwszy usłyszała wyrażenie rewolucja kulturalna w związku z planami „zrewolucjonizowania” opery pekińskiej. Przez dziesięć lat znikaly tradycyjne postacie, takie jak Niebo i Król Małp, Mandaryn, Nimfy i Dziewice. Zastąpili je teraz zdrajcy, rolnicy i Armia Wyzwolenia. We wrześniu 1964 r. Eva Siao złożyła wniosek o obywatelstwo chińskie, po odesłaniu do konsulatu ZSRR paszportu radzieckiego. Z tym nowym statusem musiała zrezygnować z pracy w telewizji NRD. W październiku 1964 r. Eva Siao otrzymała obywatelstwo chińskie – dokument został podpisany przez Czou En-laja, którego podziwiała. Utrzymywała jednak dalej kontakty ze swoimi europejskimi przyjaciółmi, m.in. słynnym „latającym Holendrem”, dokumentalistą Jorisem Ivenssem. Zachód oglądał

¹³ Ulrike Henning. <http://www.fembio.org/biographie.php/frau/biographie/eva-siao/> (dostęp 10 I 2017 r.).

chiński komunizm głównie dzięki jej zdjęciom. Pokazywała ulice, place, pałace, operę pekińską, dzieci, ludzi przy pracy. W tym czasie rozpoczął się 15-letni okres prześladowań. Początkowo miała trudności ze znalezieniem nowej pracy. W warunkach rewolucji kulturalnej, która oficjalnie rozpoczęła się w 1966 r., Eva Siao musiała przyznać: „Po prostu nie mogłam sobie poradzić”. Rywalizujące grupy polityczne walczyły o prawo do „właściwej linii”, właściwej interpretacji Mao. Zamieszki w całym kraju, złe traktowanie i poniżanie tysięcy ludzi również spowodowały ofiary śmiertelne. Kontakty ze światem zachodnim przyplaciła wraz z mężem więzieniem. W czerwcu 1967 r. Eva Siao została aresztowana, prawie w tym samym czasie co Emi Siao. Następne siedem lat spędziła w pojedynczej celi w wojskowym więzieniu. Nie wolno było jej mówić, śpiewać i płakać. Podczas dzwonienia musiała wstać lub się położyć. Szczególnie w pierwszych dwóch latach więzienia Eva Siao doznała obelg, upokorzeń i nękania ze strony strażników. Po ponad siedmiu latach odosobnienia została wypuszczona z więzienia, a nieco później jej mąż. Przez cały czas zatrzymania Eva i Emi nie wiedzieli nic o sobie. Przez kilka lat Eva Siao miała zakaz pracy, a oboje małżonkowie mieli zakaz kontaktowania się z dawnymi przyjaciółmi. Ich oficjalna rehabilitacja nastąpiła w sierpniu 1979 r. Emi Siao zmarł w 1983 r.

Eva zaczęła studiować tai chi, qi gong i chińską filozofię. Wznowiła swój związek z telewizją NRD. W 1986 r. miała pierwszą wystawę prac fotograficznych w Sztokholmie. Dalsze podróże zaprowadziły ją do Szwajcarii, Niemiec, Wielkiej Brytanii i USA. Doświadczyła upadku muru berlińskiego w Niemczech, ale nadal wierzyła we własną socjalistyczną ścieżkę Chin. Po różnych perypetiach życiowych (narodziny dzieci, prześladowania, śmierć męża) odwiedziła trzykrotnie miejsce dzieciństwa – Łądek-Zdrój. Za pierwszym razem w 1992 r. przyjechała z ekipą filmową Yucca Film, by nakręcić sceny z dzieciństwa. Kilka lat wcześniej napisała autobiografię *China – mein Traum, mein Leben* [Chiny – moje marzenie, moje życie], na podstawie której powstał w 1993 r. film dokumentalny *Mein Traum, meine Liebe, meine Hoffnung* [Moje marzenie, moja miłość, moja nadzieja]. W filmie tym jest fragment przedstawiający dawny zakład

wodolecznicy Thalheim, nakręcono też wtedy scenę z teleskopem z dzieciństwa Evy na dachu jednego z domów sąsiadującego z willą Talheim¹⁴. Tutaj się też leczyła. Przyjechała dwukrotnie z przyjaciółmi na kurację do Łądko-Zdroju w 1996 i 1998 r.¹⁵ Władza biegle angielskim, chińskim, francuskim, rosyjskim i szwedzkim, ale pod koniec życia reagowała tylko w języku niemieckim. Zmarła cztery dni po swoich 90 urodzinach w Pekinie 29 XI 2001 r.¹⁶ Do końca wierzyła w swoje komunistyczne mrzonki, mimo że sama spędziła siedem lat w odosobnieniu, a jej mąż musiał pokutować w więzieniu przez lata. Nigdy nie wykazywała żadnych wątpliwości co do systemu. Nawet po masakrze na placu Tiananmen 4 czerwca 1989 r. – milczała¹⁷.

Grób Evy Siao i jej męża znajduje się na cmentarzu Babaoshan Revolutionary (Bohaterów Rewolucji) w Pekinie¹⁸. Zostawiła po sobie ponad 10 000 zdjęć z Chin. Jej prace zakupiło Muzeum Ludwiga w Kolonii i Moderna Museet w Sztokholmie¹⁹.

W latach 80. i 90. XX w. miała wiele wystaw fotograficznych na całym świecie. Chciała też pokazać swoje prace w Łądko-Zdroju. Na pytanie, kim się czuje przede wszystkim: Niemką, Żydówką czy obywatelką świata, odpowiadała z uśmiechem: Jestem Chinką, Chiny to mój dom²⁰.

¹⁴ Za te informacje dziękuję małżeństwu przewodników: Lucynie Adamskiej-Wulicz i Ryszardowi Wuliczowi, a w szczególności Lucynie, która była zatrudniona przy filmie jako tłumacz.

¹⁵ Eva planowała jeszcze przyjechać do Łądko-Zdroju w 2001 r. W 1998 r. odwiedziła pp. Wuliczów w ich domu w Międzygórzu. Podziękowania za udostępnienie zdjęć Evy Siao z rodzinnego archiwum pp. Wuliczów.

¹⁶ Astrid Oldekop, *Meine Freundin Eva Siao*, w: https://clubduesseldorfkarlstadt.soroptimist.de/fileadmin/user_upload/Club/Duesseldorf-Karlstadt/Vortrage/2015_DRACHENPOST.pdf, s. 6 (dostęp 10 I 2017 r.).

¹⁷ „Der Spiegel” z dn. 3.12.2001 r.

¹⁸ <http://www.berliner-zeitung.de/zum-tod-der-deutschen-fotografin-eva-siao-china--mein-traum--mein-leben-16117386&prev=search> (dostęp 10 I 2017 r.), <http://hua.umf.maine.edu/China/HistoricBeijing/Babaoshan/index.html> (dostęp 10 I 2017 r.).

¹⁹ Ulrike Henning. <http://www.fembio.org/biographie.php/frau/biographie/eva-siao/> (dostęp 10 I 2017 r.).

²⁰ *Chiny, moje marzenie*, „Gazeta Wyborcza Dolnośląska” z dn. 21.9.1998 r., s. 7.

Bibliografia

Druki zwarte

Adreßbuch für Breslau 1890–1912.

Dziedzic M., Zieliński W., *Leksykon fotografów ziemi kłodzkiej 1839–1945*, Bystrzyca Kłodzka – Wrocław 2018.

Hernig M., *China. Ein Länderporträt*, Berlin 2016.

Hartleb M., Wahl V., *Nietzsches Jenaer Krankenakte auf Wanderschaft Überlieferung, Benutzung und Verbleib, Weimar – Jena: Die große Stadt* 4/1 (2011).

Kerbs D.: *Lebenslinien. Deutsche Biographien aus dem 20. Jahrhundert*. Mit einem Nachwort von Arno Klönne, Essen 2007.

Siao E., *Kindheit und Jugend Mao Tse-tungs*, Berlin 1953.

Siao E., *Tibet*, Leipzig 1954.

Siao E., *Peking*, Dresden 1956.

Siao E., *Die Peking-Oper*, Berlin 1957.

Siao E., *Sterne über Tibet*, Leipzig 1961.

Siao E., *Das kleine Teufelchen*, Halle/Saale 1962.

Siao E., *China und seine Gesichter. Fotografien aus zwei Jahrzehnten*, Berlin 1989.

Siao E., *China – mein Traum, mein Leben*, Gladbach 1989.

Siao E., *China. Photographien 1949–1967*, Heidelberg 1996.

The Jewish-Chinese Nexus: A Meeting of Civilizations, M. Avrum Ehrlich, Abingdon 2008.

Verma E.: *China, mon amour. Eva und Emi Siao w...wo du auch herkommst. Binationale Paare durch die Jahrtausende*, Frankfurt 1993.

Periodyki

„Der Spiegel” z dn. 3.12.2001.

Dziedzic M., Zieliński W., *Firma fotograficzna „E. Voelkel” z Nysy*, „Dagerotyp”, 2015, nr 24.

Chiny, moje marzenie „Gazeta Wyborcza Dolnośląska” z dn. 21.9.1998.

Niezwykłe życie, „Gazeta Wyborcza” z dn. 5.12.2001.

Odeszła chińska wrocławianka, „Gazeta Wyborcza Dolnośląska” z dn. 6.12.2001.

Strony www

Zerback R., *Bilder aus dem Pekinger Alltag*, PHOTOGRAPHIE 2000, nr 10, s. 69–71, <https://zerback.de/media/files/Eva-Siao.pdf> (dostęp 10 I 2017 r.).

https://de.wikipedia.org/wiki/Eva_Siao&prev=search (dostęp 14 I 2017 r.).

http://archiwum.rp.pl/artykul/274171_Z_Ladka_do_Mao.html (dostęp 28 I 2017 r.).

[https://en.wikipedia.org/wiki/Herbert_Sandberg_\(conductor\)&usg=ALkJrhDBd2WWNzSBtJBfcST47L-D8LTHg](https://en.wikipedia.org/wiki/Herbert_Sandberg_(conductor)&usg=ALkJrhDBd2WWNzSBtJBfcST47L-D8LTHg) (dostęp 10 I 2017 r.).

<http://www.fembio.org/biographie.php/frau/biographie/eva-siao/> (dostęp 10 I 2017 r.).

https://clubduesseldorfkarlstadt.soroptimist.de/fileadmin/user_upload/Club/Duesseldorf-Karlstadt/Vortraege/2015_DRACHENPOST.pdf, s. 6 (dostęp 10 I 2017 r.).

<http://www.berliner-zeitung.de/zum-tod-der-deutschen-fotografin-eva-siao-china--mein-traum--mein-leben-16117386&prev=search> (dostęp 10 I 2017 r.).

<http://hua.umf.maine.edu/China/HistoricBeijing/Babaoshan/index.html> (dostęp 10 I 2017 r.).

<http://www.e-ladek.eu/landeck/Siao-webseite/Siao-Seite-1.html> (dostęp 10 I 2017 r.).

Filmy

Fluck Martina, *Mein Traum, meine Liebe, meine Hoffnung*, 1993.

Mechow Ulf von, *Eva Siao, Fotografin aus Liebe*, [b.d.]

Nickel Gitta, *China – meine Liebe, mein Leben. Eva Siao – ein Porträt*, 1990.

Özaydın Sabri, *Der Weg. Ein Filmgedicht mit und über Eva Siao*, 1995.

Summary

Eva Sandberg was born on November 8, 1911, in Wrocław. She was the daughter of a neurologist, Dr. Richard Sandberg. In 1896, Dr. S. Landsberg together with Dr. Richard Sandberg bought from the photographer Paul Voelkel the Spa House Thalheim in Łądek-Zdrój where they ordained there for many years. Eva spent her childhood in Łądek-Zdrój in the Villa Thalheim (now Villa Janina). Her brother Herbert moved to Sweden, where he became an acclaimed conductor and composer. Their mother lost all of her money in 1923 due to inflation. Photography that used to be only a hobby had then become her profession. She started taking pictures of bathers and was able to support the family. That is probably when Eva got interested in photography. In 1929, her mother died of heart disease. At the beginning of the 1930s, Eva attended photography studies in Munich. Due to the political situation in Germany (the Nazis came to power) she decided to go to her brother, to Sweden and from there to The Soviet Union because she sympathized with the communists. She was working there as the secretary of the writer – Isaac Babel. In 1934, together with Babel, she moved to the Artists' Association in Georgia. There she met her future husband, a young communist, Chinese writer and translator Emi Siao (actually Xiao San), who was a close associate of Mao Tse-tung. They got married in 1935 in the Soviet Union. After moving to China, she started working as a photojournalist. She witnessed the birth of communist China. Her life as a professional photographer began after 1949. In 1950 she got a job at the Xinhua agency. In 1951, she went to Prague with her family where they spent two years. She worked for the Soviet news agency TASS. Between 1958 and 1964 she worked for radio and television broadcasting of the German Democratic Republic. She was granted the People's Republic of China citizenship in 1964 but she kept in touch with her European friends. The West could observe the Chinese communism mainly through Eva's photographs. Her frames showed streets, squares, palaces, Beijing Opera, children, people at work. She paid a high price for her European contacts during the Cultural Revolution. Together with her husband, they were imprisoned. Mr. and Mrs. Siao were

arrested in June 1967. They remained in isolation until 1974. In 1979 they were rehabilitated. Eva Siao died on November 29, 2001, in Beijing. Eva's and her husband's grave can be found at the Babaoshan Revolutionary (Heroes of the Revolution) cemetery in Beijing. She left over 10,000 photos from China. All of her works were purchased by the Ludwig Museum in Cologne and Moderna Museet in Stockholm.

Keywords: China, the Chinese communism, Eva Sandberg, Eva Siao, history of photography, Łądek-Zdrój, Beijing, Cultural Revolution, Wrocław

1. Willa Talheim,
https://polska-org.pl/545708,Ladek_Zdroj,Willa_Janina.html.

2. Portret Ewy Siao (Sandberg) z mężem Emi
https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Emi_Siao_%26_Eva_Siao.jpg.

3. Willa Janina

https://polska-org.pl/545708,Ladek_Zdroj,Willa_Janina.html.

4. Portret Ewy Siao. Międzygórze VIII 1998 r. Fotografia z archiwum prywatnego pp. Wuliczów

